

Відбір команди України
на XIV Міжнародну олімпіаду з лінгвістики

16 і 17 квітня 2016 р.

Розв'язки задач другого туру

Словник іменників:

aziga	дівчинка, дочка	mo:	дерево
b'ata	хлопчик, син	nakta	вепр
bogdolo	плече	tekpu	шкіра
bugdi	нога, ніжка	teŋku	табуретка
dili	голова	wo:	стегно
igi	хвіст	xaba	вим'я
ja:	корова	zä:	гроші

Особові займенники (займенник для I особи множини формується аналогічно до інших):

	Однина	Множина
I особа	bi	bu
II особа	si	su

Присвійні суфікси:

	Однина	Множина
I/II особа	i	u
III особа	ni	

Три можливих схеми словосполучень наведено нижче. P_x позначає суфікс, що відповідає особі X. Додатковий суфікс ηi наявний тоді й лише тоді, коли те, чим володіють, не є складовою частиною свого власника. При цьому у другій схемі суфікс ηi при Y відповідає належності компонента Y компоненту X, а суфікс ηi при Z відповідає належності компонента Z компоненту Y.

В останній схемі у ролі X завжди виступає особовий займенник, а в ролі Y і Z — деякий об'єкт та його складова частина відповідно.

Схема	Приклад	
X Y+[ηi]+ P_x	X = корова, Y = вим'я	<i>вим'я корови</i>
X Y+[ηi]+ P_x Z+[ηi]+ni	X = ти, Y = син, Z = плече	<i>плече твого сина</i>
X Y Z+[ηi]+ P_x	X = ви, Y = корова, Z = стегно	<i>ваше стегно корови</i>

При сполученні у суфіксах двох *i* замість них утворюється *i:* (відповідний довгий звук).

Завдання 1.

su b'ataŋiu zä:ŋini	<i>гроші вашого сина</i>
si teŋku bugdiŋi:	<i>твоя ніжка табуретки</i>
si teŋkuŋi: bugdini	<i>ніжка твоєї табуретки</i>

Завдання 2.

b'ata wo:ni	<i>стегно хлопчика</i>
bu naktanju	<i>наш вепр</i>
bi aziganji: mo:ŋini	<i>дерево моєї дочки</i>

Завдання 3.

Вираз	Переклад	Пояснення
bi xabai	<i>моє вим'я</i>	наприклад, з вуст корови у казці
su b'ataŋiu bugdiŋini	<i>нога, що належить вашому сину</i>	наприклад, куряча нога
si igi	—	словосполучення <i>твій хвіст</i> має виглядати як 'si igi.'

Завдання 4.

Вираз	Переклад	Пояснення
bi tekpuı	<i>моя шкіра</i>	моя частина тіла
bi tekpuŋi:	<i>моя шкіра</i>	частина тіла (наприклад, тварини), що мені належить

2. Суахілі-1

Нілай Сарда

День для носіїв мови суахілі починається не о 0:00, а о 6:00 (зі світанком). Час доби з 6:00 до 18:00 називається 'asubuhi', а з 18:00 до 6:00 — 'usiku'. Перший день тижня — субота.

Число	Години	День тижня (якщо інакше)
1	moja	mosi
2	mbili	pili
3	tatu	—
4	nne	—
5	tano	—
6	sita	—
7	saba	—

Будова виразу:

juma + день тижня, *saa* година [на хвилини] час доби

Фрагмент із хвилинами наявний тоді й лише тоді, коли кількість хвилин ненульова. Четверть години (15 хвилин) позначається словом 'robu'; півгодини (30 хвилин) — 'nusu'.

Завдання 1.

вівторок, 12:15	jumanne, saa sita na robu asubuhi
вівторок, 23:30	jumanne, saa tano na nusu usiku
субота, 10:30	jumamosi, saa nne na nusu asubuhi
субота, 19:00	jumamosi, saa moja usiku
субота, 20:15	jumamosi, saa mbili na robu usiku
неділя, 1:00	jumamosi, saa saba usiku
неділя, 7:30	jumapili, saa moja na nusu asubuhi
неділя, 9:15	jumapili, saa tatu na robu asubuhi

Завдання 2.

середа, 7:15	jumatano, saa moja na robu asubuhi
неділя, 10:30	jumapili, saa nne na nusu asubuhi

Завдання 3.

понеділок, 0:15	jumapili, saa sita na robu usiku
понеділок, 22:00	jumatatu, saa nne usiku

Словник іменників (корені):

Слово	Переклад	Група
azi	картоплина	II
falme	король	I
fuko	сумка	III
jiiko	ложка	II
siwa	острів	II
to	річка	III
toto	дитина	I
tu	чоловік	I
wavuli	парасолька	III

Словники прикметників та дієслів:

baaya	поганий	na	мати
dogo	малий	natosha	бути достатнім
kubwa	великий		
refu	довгий		
zuri	гарний		

Структура речення:

Підмет [означення підмета [друге означення]] присудок [додаток означення].

Група іменника визначає те, якого префікса цей іменник набуває в однині та у множині (перший префікс у відповідній комірці в таблиці нижче); якого префікса набувають узгоджувані прикметники (того ж); якого префікса набуває присудок, якщо даний іменник виступає підметом (другий префікс у комірці):

	Префікси однини	Префікси множини	Характеристика
I група	m/a	wa/wa	назви людей
II група	ki/ki	vi/vi	—
III група	m/u	mi/i	—

Завдання 1.

13	Watoto wadogo wana vijiko vizuri.	<i>Малі діти мають гарні ложки.</i>
14	Mwavuli mrefu unatosha.	<i>Довгої парасольки достатньо.</i>
15	Kiazi kibaya kina mfuko mzuri.	<i>Погана картоплина має гарну сумку.</i>
16	Wafalme wazuri wanatosha.	<i>Гарних королів достатньо.</i>
17	Kisiwa kirefu kina mito mibaya.	<i>Довгий острів має погані річки.</i>
18	Vijiko vina mifuko mirefu.	<i>Ложки мають довгі сумки.</i>

Завдання 2. Слово *принци* перекладається як 'вакуум'.

Яванське письмо складове. Позначимо приголосні звуки через C , голосні — через V , а нульовий (відсутній) звук — через \emptyset . Структура складу — $C_1[C_2]V[C_3]$, де C_3 — один зі звуків ng , h або r : якщо такий звук іде після голосної перед приголосною (або в кінці слова), він обов'язково замикає попередній склад, у той час як інші приголосні відкривають новий; новий склад відкривають і ці приголосні, якщо наступний за ними звук — голосний. Особливим може виявитися склад на початку слова, де звук C_1 , якщо слово починається на голосну, є нульовим. Також, якщо слово закінчується на приголосну, відмінну від ng , h та r , будемо вважати, що вона утворює додатковий склад, фіктивним голосним у якому є a , а умовним приголосним C_3 — «поглинач» цієї a , який ми позначимо через R_a . Тепер кожне яванське слово можна розбити на склади потрібного вигляду та записати їх послідовно зліва направо.

У таблиці нижче наведено позначення для перших двох приголосних складу: символи зі стовпця C_1 є основними, а позначки зі стовпця C_2 є діакритичними знаками, що в разі потреби дописуються до основних символів з того чи іншого боку. Зауважимо, що для звука r існує окреме позначення, яке застосовується, коли відразу після нього іде голосний e .

	C_1	C_2
\emptyset	ꦭꦏ	
b	ꦭꦏꦧ	ꦭꦏꦧꦺ
g	ꦭꦏꦒ	
k	ꦭꦏꦏ	
l	ꦭꦭ	
m	ꦭꦩ	
n	ꦭꦤ	
ng	ꦭꦤꦒ	
ny	ꦭꦤꦚ	
p	ꦭꦥ	
r	ꦭꦫ	ꦭꦫꦺ
r(e)	ꦭꦫꦺ	ꦭꦫꦺꦺ
s	ꦭꦱ	ꦭꦱꦺ
t	ꦭꦥꦠ	ꦭꦥꦠꦺ

Голосному звуку у складі також відповідають діакритичні знаки; їх подано у наступній таблиці. Відсутність діакритичних знаків задає «типовий» голосний — *a* (або *e* у випадку, якщо ми використовували відповідні особливі символи для приголосного *r*).

	V
a	—
e	
é	
i	
o	
u	

Якщо діакритичний знак для C_2 розташовано праворуч від символу для C_1 (як у випадку із $C_2 = s$), то діакритики для *e*, *i* та *u* застосовуються до C_2 , а не до C_1 . Діакритика для *é* ставиться ліворуч від C_1 , а діакритика для *o* — навколо C_1 і C_2 .

Діакритичним знаком позначається також і приголосний, що закриває склад:

	C_3
h	
ng	
r	
R_a	

Якщо діакритичний знак для C_2 розташовано праворуч від символу для C_1 , діакритика для C_3 ставиться праворуч від C_2 .

Нарешті, у випадку, коли власна назва починається з голосної літери, на місці фрагмента $\emptyset V$ першого складу слова записується один з таких особливих символів:

	Символ
A	
I	

Відповідь до завдання:

කෙරෙප	kerep
ආකෂර	aksara
මුහුණ දීම	mbongkar
මිලිකරණය	mrikso
මුරුකුළු	murungaké
නිලිකරණය	nyolong
සෙවන	sepalih
ත්රිකුණාමලය	trengginas
දකුණු උතුරු අර්ධ ගෝලය	Antartika
ඔස්ට්‍රේලියාව	Istanbul

Утворення іменників відбувається шляхом відкидання *an/on/s/jan* у кінці слова та дописування одного з суфіксів:

- I група: *ubni* або *ufni*;
- II група: *odus* або *ofus*;
- III група: *is*.

При цьому у першій та другій групі суфікси із дзвінкою першою голосною додаються до основи, що закінчується на глухий приголосний, та навпаки.

Також у слові ‘ogan’ при перетворенні на іменник початкова голосна міняється на *a*.

Завдання 1.

Слово	Значення
waldufni	влада
witubni	знання
wratodus	поїздка
hatis	ненависть

Завдання 2. У третій групі, на відміну від перших двох, приголосний суфікса розташований у кінці слова. Імовірно, у готській мові (як, наприклад, у російській) дзвінкі приголосні у кінці слова стають глухими, і це відображається на письмі.

Завдання 3. Оскільки перед закінченням *a* умов для оглушення приголосної вже немає, у формі давального відмінка повинно діяти те ж правило, що й для перших двох груп (це припущення підтверджується формою ‘hatiza’):

‘agis’ — ‘agisa’, ‘swartis’ — ‘swartiza’.

Завдання 4. Відповідь на питання лінгвіста може бути як позитивною, так і негативною або невизначеною. Ключовою є особливість іменників ‘gabaurjofus’ та ‘auhjodus’. Як видно, для них діє те саме правило, що й для інших готських іменників, але з тією поправкою, що кінцевий *j* основи не впливає на вибір суфікса: після дзвінкого *r*, що передує *j*, вибираємо глухий *þ*, а після глухого *h* — дзвінкий *d*.